

Кримінально-правова характеристика хуліганства

Борук Вадим Віталійович

студент юридичного факультету Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара

Вирішення проблем кримінального права беззаперечно повинно відбуватися вже сьогодні. Кожний громадянин повинен дотримуватися закону, виконувати свої обов'язки як перед суспільством так і перед державою, поважати права і законні інтереси інших людей. Злочини проти громадського порядку та моральності є дуже небезпечними так, як їх наслідки безпосередньо порушують ті взаємовідносини, що будувались в суспільстві не одним десятком років.

Так як хуліганство безпосередньо відноситься до злочинів проти громадського порядку та моральності то кримінально-правова характеристика хуліганства є досить актуальною темою.

Метою роботи є відмежування хуліганства від подібних злочинів.

За для виконання мети встановлені наступні задачі: по-перше, охарактеризувати складові хуліганства, по-друге, визначити основні поняття, що безпосередньо стосуються хуліганства.

Об'єктивна сторона хуліганства всамому КК не конкретизована. Аналіз диспозиції ст. 296 КК показує, що обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього злочину є лише вчинення діяння. Тобто факультативні ознаки об'єктивної сторони (наслідок, причинний зв'язок) не обов'язкові. Саме ж діяння полягає в грубому порушенні громадського порядку, яке супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.

Основний безпосередній об'єкт – це ті суспільні відносини на які безпосередньо здійснюється посягання. Основний безпосередній об'єкт хуліганства – громадський порядок. Його додатковим факультативним об'єктом можуть виступати здоров'я особи, авторитет органів державної влади, громадська безпека.

Для більш ширшого та точного розуміння змісту хуліганства потрібно зазначити поняття явної неповаги до суспільства та громадського порядку, отже:

Явна неповага до суспільства – це навмисне порушення встановлених у ньому

правил поведінки, яке носить демонстративний характер. Воно може виявлятися, наприклад, в безчинстві, принизливому поводженні з особами, незважаючи на зауваження, вчинення суспільно небезпечних дій

Громадський порядок – це сукупність суспільних відносин, що забезпечують спокійні умови життя людей у різних сферах суспільне корисної діяльності, відпочинку, побуту і нормальної діяльності підприємств, організацій, установ у цій сфері.

Для того, щоб не виникало протиріч у визначенні діяння особливо зухвалим, чи винятково цинічним, потрібно зазначити визначення цих понять. Тому відповідно до Постанови Пленуму ВСУ 22.12.2006 N 10 «Про судову практику у справах про хуліганство» встановлюється, що:

Ознака особливої зухвалості – це таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла.

Ознака виняткового цинізму – це дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі, наприклад, проявом безсоромності чи грубої непристойності, знущанням над хворим, дитиною, особою похилого віку або такою, яка перебувала у безпорадному стані, та ін.

Наведенні поняття дають змогу відмежувати схожі на хуліганські дії, від власне хуліганських. Так як досить часто і в учбовому процесі, і в роботі органів внутрішніх справ данні поняття плутаються і використовуються неоднозначно.

Щодо суб'єктивної сторони хуліганства, то вона характеризується прямим умислом і мотивом явної неповаги до суспільства. Неповага до суспільства – це прагнення показати свою зневагу до існуючих правил і норм поведінки в суспільстві, самоутвердитися за рахунок приниження інших осіб, протиставити себе іншим громадянам, суспільству, державі. Вказана неповага має бути явною. Це означає, що неповага до суспільства є очевидною, безсумнівною як для хулігана, так

і для очевидців його дій.

Досить важливим є те, що склад злочину формальний. Злочин є закінченим з моменту вчинення хуліганських дій незалежно від настання суспільно небезпечних наслідків. Диспозиція статті прямо не називає хуліганський мотив в якості обов'язкової ознаки складу хуліганства, але саме він часто є єдиним критерієм, що дозволяє відмежувати хуліганство від суміжних складів злочинів. Хуліганський мотив - це мотив пустощів, буйства, зухвалості, прагнення протиставити себе оточуючим, продемонструвати зневажливе ставлення до суспільних цінностей. Хуліганська мотивація поведінки обумовлена впершу чергу бажанням протиставити себе оточуючим, продемонструвати зневажливе ставлення до них.

Як я вже зазначив, хуліганство здійснюється з прямим умислом. Тому якщо такі дії відбуваються в громадських місцях і свідомістю винного охоплюється, що вони грубо порушують порядок у громадських місцях, ведуть до зриву громадських заходів, порушення нормальної роботи підприємства, то їх слід кваліфікувати як кримінально каране хуліганство.

Також повинні кваліфікуватися як хуліганство дії, приводом для яких послужив малозначний привід, невідповідних заподіяній шкоді (наприклад, випадковий поштовх, відмову поступитися місцем в громадському транспорті).

Для визнання хуліганства вчиненим групою осіб за попередньою змовою потрібна наявність домовленості між ними до початку хуліганства. На застосування зброї змови не вимагається, але якщо член групи побачив, що при хуліганстві застосовується зброя, і не припиняє хуліганські дії, він підлягає відповідальності за ч. 2 ст. 296 ККУ.

Відповідальність за ч. 3 ст. 296 ККУ пов'язана з опором представникам влади або представникам громадськості, які виконують обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, настає при фізичній протидії таким особам в процесі припинення ними хуліганських дій. Припинення може виражатися як в прямому застосуванні сили до злочинця, так і в інших діях (наприклад, спроба викликати наряд міліції, захистити потерпілого). Прохання і вмовляння з боку сторонніх осіб не можуть розглядатися як припинення хуліганських дій.

Не можуть кваліфікуватися за ч. 3 ст. 296 ККУ дії, пов'язані з опором представникам влади або представникам громадськості, які виконують обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам після закінчення хуліганських дій.

Таким чином, за допомогою з'ясування найбільш суперечливих понять пов'язаних з хуліганством (явна неповага до суспільства, громадський порядок, особлива зухвалість, винятковий цинізм, неповага до суспільства, хуліганський мотив) розкрито, більш точно розуміння хуліганства. Що дає змогу виділити та відокремити цей злочин серед подібних до нього.

Список використаної літератури :

1. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. - 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Юрінком Інтер, 2005. — 544 с
2. Фріс П. Л. / Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів- К.: Атіка, 2004.-488 с;
3. Селецький С.І. - Кримінальне право України. Особлива частина. К.: ЦУЛ. 2008р. - 496с.;
4. Постанови Пленуму ВСУ 22.12.2006 N 10 «Про судову практику у справах про хуліганство». — Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/81772CC558DA5D61C2257279002EA582?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=81772CC558DA5D61C2257279002EA582&Count=500&>.
5. Кримінальний кодекс України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.